

Instructie gebruik

VAK-Monitor (Vaardigheden & AchtergrondKennis)

Prof. Dr. Maurice de Greef i.s.m. MSc. Mieke de Haan MLD

Het instrument (de Vak-Monitor) kan op verschillende manieren gebruikt worden. Enerzijds om de achtergrondkennis van de deelnemer in kaart te brengen, als een soort 'intakemoment' bij bijvoorbeeld studieloopbaanbegeleiding. Anderzijds kan het instrument worden ingezet om de impact van een leertraject in kaart te brengen. In deze instructie wordt toegelicht hoe en wanneer het kan worden ingezet en afgenomen.

A. Inhoud van de VAK-Monitor

Zoals gezegd kan het instrument zowel tijdens de intake als tijdens het leertraject worden afgenomen. Bij de intake gebruikt men alle onderdelen met uitzondering van onderdeel 5. Als men de impact van een leertraject wil meten, gebruikt men bij de start onderdeel 1 tot en met 4 en bij de tweede meting onderdeel 1 tot en met 5. Uiteraard moet men de onderdelen gebruiken waarvan men de impact wil meten. Het instrument kan dus per onderdeel en soms per subonderdeel worden ingezet. De vijf onderdelen zijn:

- 1) Algemene gegevens
- 2) Basisvaardigheden: taal, rekenen en digitale vaardigheden
- 3) Vaardigheden voor thuis, op school en op het werk
- 4) Leervaardigheden
- 5) De leeromgeving

Vaste onderdelen

Gebruikt men de VAK-Monitor tijdens de intake, dan is het handig de onderdelen 1 tot en met 4 in te zetten.

Als men de impact van een leertraject in beeld wil brengen moet men dus bij de eerste meting onderdeel 1 (algemene gegevens) afnemen met de onderdelen die relevant zijn voor het leertraject en bij de tweede meting, het einde van het leertraject, moet men ook onderdeel 5, (de leeromgeving) afnemen.

Keuze onderdelen

Men kan desgewenst subonderdelen van onderdeel 2, 3 en 4 gebruiken voor de verschillende afnames. Hierbij moet men echter, als men de impact van het leertraject wil meten, wel dezelfde subonderdelen afnemen bij de start van het leertraject als bij het einde ervan. Men kan dus kiezen of men onderdeel 2A, 2B, 2C, 3A, 3B, 3C of 4 wil afnemen of gebruik wil maken van een combinatie van deze onderdelen. De keuze van de onderdelen is dus afhankelijk van dat wat men via de VAK-Monitor wil meten, en dus wil weten. Dit zijn de inhoudelijke onderdelen (naast onderdeel 1 'Algemene gegevens' en onderdeel 5 'Mijn leeromgeving'):

- 1. Algemene Gegevens (waaronder geslacht, leeftijd, herkomst, opleiding)
- 2. Taal, Rekenen en Digitale Vaardigheden:
  - A. Taalvaardigheden (inclusief woordenschat)
  - B. Rekenen
  - C. Digitale Vaardigheden
- 3. Vaardigheden voor thuis, op school en op het werk
  - 3.A Algemene vaardigheden voor thuis, op school en op het werk
    - A.1 Takenmanagement
    - A.2 Probleemoplossing

- A.3 Samenwerking
- A.4 Kritisch denken
- 3.B Vaardigheden gericht op eigen competenties en carrière
  - B.1 Carrièreopbouw
  - B.2 Profielontwikkeling
  - B.3 Zelfreflectie
- 3.C Specifieke vaardigheden gericht op stage en het werk
  - C.1 Resource management
  - C.2 Normbesef
- 4. Leervaardigheden
- 5. Mijn leeromgeving (waaronder docent, leeractiviteiten en -materialen en transfer)

Achtergrond kennis en begeleiding tijdens de afname

Vaste intelligentie, dat wat je weet en begrijpt van de wereld om je heen, is grotendeels aangeleerd. Vaste intelligentie kun je zien als de harde schijf van elke persoon; het bestaat uit kennisdeeltjes in de vorm van combinaties van beelden en woorden. Tezamen vormen die een brokje kennis op de harde schijf van een student of deelnemer. Het is die vaste intelligentie die we kunnen verhogen via ons onderwijs.

Niet iedereen heeft een even grote harde schijf en voor studenten of deelnemers die een te kleine harde schijf hebben, kan dat een flinke belemmering zijn om de opleiding met succes te volgen. Het volgen van de lessen, het uitvoeren van opdrachten en het maken van toetsen gaat hen daardoor minder goed af of ze moeten daar heel veel moeite voor doen. Eén van de oorzaken kan zijn dat zij ze de woorden niet bij de beelden hebben, of dat ook de beelden voor hen

onbekend zijn. Dat heeft vaak te maken met een te beperkte ervaringswereld.

We kunnen de vaste intelligentie monitoren door te onderzoeken in hoeverre de achtergrondkennis van de student of deelnemer voldoende is om de lessen, opdrachten en gesprekken te volgen tijdens de opleiding.

Als we studenten en deelnemers willen informeren over het belang van het vergroten van achtergrondkennis zou je hen kunnen zeggen: *"Je hebt in je leven ervaringen opgedaan en beelden gevormd van de wereld om je heen. En dat kun je ook onder woorden brengen. Wij willen je ondersteunen om daar beter in te worden, zodat lessen, opdrachten en toetsen makkelijker voor je worden"*.

Tijdens de afname van de VAK-Monitor zijn de volgende zaken van belang:

- Zeg tegen de deelnemers en studenten dat het om een objectief oordeel gaat en niet om wie het hoogste scoort. Als ze overal al hoog op scoren in het begin kunnen we de verandering namelijk niet meten. En het is dan de vraag hoe objectief zij zichzelf hebben beoordeeld.
- Licht toe waarom je de vragenlijst afneemt: *"Het gaat om het bepalen van de achtergrondkennis of het meten van de voortgang van achtergrondkennis met het doel om duidelijk te krijgen wat je nog moet of kan leren"*.
- Licht elk kopje van de verschillende onderdelen van de vragenlijst toe.
- Als een item in het onderdeel van de vragenlijst niet van toepassing is, vraag dan de student of deelnemer de laagste score hiervoor in te vullen, (nl. een 1).
- Geef de deelnemers en studenten de tijd om tijdens de les de vragenlijst in te vullen. Hebben ze nog vragen bij het invullen dan kunnen ze die te allen tijde stellen. Je mag een vraag wel uitleggen, maar het antwoord van de cursist niet beïnvloeden.

Duur en vorm 'leertraject' bij impactmeting

Idealiter zit er 12 tot 15 weken tussen de start en het einde van een leertraject om de impact te kunnen meten. Soms wordt een uitzondering gemaakt voor een activiteit die 10 weken duurt (De Greef, Segers en Verté, 2010). Onderzoek laat zien dat de intensiteit van de leertrajecten niet de grootste beïnvloedende factor is. De inhoud en vorm van het traject zijn meer bepalend. De volgende factoren kunnen het succes van een leertraject bevorderen (De Greef, 2022. p. 5):

- Aanwezigheid van een gekwalificeerde docent die de deelnemer of student helpt in het toepassen van het geleerde in de praktijk, de deelnemer of student ondersteunt bij problemen tijdens het leren en de deelnemer of student complimenteert bij succesvolle leermomenten.
- Aanwezigheid van leermaterialen en -activiteiten die zelfsturing bevorderen, interactie tussen deelnemers en studenten bevorderen, passend zijn voor wat betreft niveau en passend zijn bij het te behalen leerdoel of de te ontwikkelen vaardigheden.
- Aanwezigheid van transfermogelijkheden, oftewel mogelijkheden om het geleerde toe te kunnen passen in de praktijk.

Onderzoek laat zien dat voor laagopgeleiden face to face leren en dus de aanwezigheid van een docent van groot belang is (De Greef & Bohnenn, 2011).

Referenties

De Greef, M. (2022). *Succesfactoren opleidingstrajecten jongeren 16 – 23 jaar*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

De Greef, M. & Bohnenn, E. (2011). *Ondersteuning en certificering van digitaal leren voor laagopgeleiden: Kaders voor een digitale leer- en oefenomgeving*. 's-Hertogenbosch: Artéduc.

De Greef, M., Segers, M. & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion, *Studies in Educational Evaluation* (36), 42 - 61.

B. Instructie gebruik VAK-Monitor

Fase 1: Eerste afname-moment: Stappenplan

Hieronder worden de stappen beschreven om voor de eerste keer met een student of een deelnemer de VAK-Monitor in te vullen.

Wil je dat de website wordt voorgelezen? Installeer dan de 'Read Aloud' App. Dat kun je doen via deze website: <https://readaloud.app/>. Kies eerst voor je browser en klik op één van de 3 aangegeven browsers. Op de volgende pagina staat direct een kort filmpje hoe je de voorleesfunctie vervolgens kan gebruiken.

Stap 1: Inlogcodes

De student of deelnemer moet een e-mailadres hebben, dat gebruikt kan worden. Dat kan een privé e-mailadres zijn of een e-mailadres dat ze via de opleiding hebben gekregen. Is dat voor (enkele van) jullie deelnemers of studenten of voor de gehele groep niet aanwezig dan kun je fictieve e-mailadressen gebruiken.

Stap 2: De VAK-Monitor

Ga naar: www.vak-monitor.nl.

Stap 3: Inloggen

- Klik op de knop rechtsboven: 'Registreer'.
- Laat de student / deelnemer zijn of haar e-mailadres invullen.
- Laat de student / deelnemer een wachtwoord verzinnen en dit twee keer invullen. Het is belangrijk dat ze die onthouden en dus ergens noteren!
- Kies vervolgens voor 'Registreer'.
- Heeft de student of deelnemer geen e-mailadres? Vul dan het e-mailadres en het bijbehorende wachtwoord van de deelnemer of student in, dat je hebt gekregen via Maurice de Greef.

Stap 4: Vragenlijst invullen

- Klik op 'Start de vragenlijst'.
- Vink het bolletje aan bij 'Ja, ik ga akkoord'.
- Klik op 'Verder'.

Kies als docent de inhoudelijke onderdelen. Zo zet je de vragenlijst klaar en kan de deelnemer of student zelf de vragenlijst invullen. Laat de student niet zelf kiezen! Men kan subonderdelen van onderdeel 2, 3 en 4 kiezen voor de verschillende afnames. Hierbij moet men echter om de impact te meten wel dezelfde subonderdelen afnemen bij de start van een leertraject als bij het einde ervan. De docent kan dus kiezen of hij of zij onderdeel 2A, 2B, 2C, 3A, 3B, 3C of 4 wil afnemen of een combinatie van deze onderdelen. De keuze van de onderdelen is dus afhankelijk van dat wat men via de VAK-Monitor wil meten, en dus wil weten. Als een item in het onderdeel van de vragenlijst niet van toepassing is, vraag dan de student of deelnemer de laagste score hiervoor in te vullen, (nl. een 1). Onderdeel 1 'Algemene gegevens' vult men automatisch alleen bij de eerste keer in.

- Dit zijn de inhoudelijke onderdelen (naast onderdeel 1 'Algemene gegevens' en onderdeel 5 'Mijn leeromgeving'):
  - 2. Taal, Rekenen en Digitale Vaardigheden:
    - A. Taalvaardigheden (inclusief woordenschat)
Kun je taal gebruiken op school, stage of het werk?
    - B. Rekenen

- Kun je goed rekenen bij taken op school, stage of het werk?*
- C. Digitale Vaardigheden
Kun je goed met digitale apparaten omgaan en online dingen regelen op school, stage of het werk?
  - 3. Vaardigheden voor thuis, op school en op het werk
    - 3.A Algemene vaardigheden voor thuis, op school en op het werk
      - A.1 Takenmanagement
Kun je taken goed uitvoeren?
      - A.2 Probleemoplossing
Kun je problemen oplossen?
      - A.3 Samenwerking
Kun je samenwerken?
      - A.4 Kritisch denken
Kun je nieuwe informatie beoordelen en gebruiken?
    - 3.B Vaardigheden gericht op eigen competenties en carrière
      - B.1 Carrièreopbouw
Weet je wat je in de toekomst wilt doen?
      - B.2 Profielontwikkeling
Weet je hoe jij jezelf kan ontwikkelen?
      - B.3 Zelfreflectie
Weet jij wat je kan, wil en belangrijk vindt?
    - 3.C Specifieke vaardigheden gericht op stage en het werk
      - C.1 Resource management
Kun jij de dingen regelen die je nodig hebt om iets te doen?
      - C.2 Normbesef
Kun je samen met anderen de juiste instructies volgen?
  - 4. Leervaardigheden
Hoe leer jij?
  - Klik op 'Verder'.
  - Vul de vragenlijst in.
  - Klik na de laatste vraag op 'Bekijk resultaat' om de resultaten te bekijken.
  - ***Bespreek deze scores goed met uw deelnemer of student. Het is een momentopname en zelfreflectie. Dus het kan betekenen dat men zichzelf soms overschat of juist onderschat. Om de resultaten goed te kunnen interpreteren, is een gesprek echt noodzakelijk! De deelnemer kan samen met de docent altijd de resultaten inkijken via zijn of haar gebruikte e-mailadres en het wachtwoord.***

Stap 5: Uitloggen

- Klik op het 'pijlje' naar beneden naast uw naam en dan op 'Log uit'.

WIL JE ALS DOCENT DE SCORES VAN AL UW DEELNEMERS OF STUDENTEN WETEN?
STUUR DAN EEN MAIL NAAR MAURICE DE GREEF (RICEDEGREEF@GMAIL.COM),
WAARBIJ JE AANGEEFT VAN WELKE E-MAILADRESSEN JE DE RESULTATEN WILT
HEBBEN.
JE KRIJGT DE RESULTATEN MET DE ALGEMENE GEGEVENS Z.S.M. TOEGESTUURD.

Fase 2: Tweede afname-moment: Stappenplan

Hieronder worden de stappen beschreven om voor de eerste keer samen met een student of een deelnemer de VAK-Monitor in te vullen. Deze fase doorloop je alleen als je de impact wilt meten, maar dat doe je niet als je de VAK-Monitor als een soort intake- of begeleidingsinstrument gebruikt.

Stap 1: De VAK-Monitor

Ga naar: www.vak-monitor.nl.

Stap 2: Inloggen

- Klik op de knop rechtsboven: 'Log in'.
- Laat de student / deelnemer zijn of haar e-mailadres invullen. Hetzelfde als bij de eerste keer.
- Laat de student / deelnemer het wachtwoord invullen dat hij of zij ook bij de eerste meting heeft ingevuld.
- Is het wachtwoord vergeten, maak dan een nieuw wachtwoord aan. Dat kan via de link die je laat sturen naar het ingevulde e-mailadres. Kies hiervoor 'wachtwoord vergeten' en vul het gebruikte e-mailadres in.
- Kies vervolgens voor 'Log in'.

Stap 3: Vragenlijst invullen

- Klik op 'Start de vragenlijst'.
- Vink het bolletje aan bij 'Ja, ik ga akkoord'.
- Klik op 'Verder'.
- Kies voor de inhoudelijke onderdelen. Om de impact te meten moet men wel dezelfde (sub)onderdelen afnemen bij de start van het leertraject als bij het einde ervan. Onderdeel 1 'Algemene gegevens' vult men automatisch alleen bij de eerste keer in en onderdeel 5 'Mijn leeromgeving' vult men automatisch alleen bij de tweede keer in.
- Klik op 'Verder'.
- Vul de vragenlijst in.
- Klik na de laatste vraag van onderdeel 5 op 'Bekijk resultaat' om de resultaten te bekijken.
- **Bespreek deze scores goed met uw deelnemer of student. Het is een momentopname en zelfreflectie. Dus het kan betekenen dat men zichzelf soms overschat of juist onderschat. Om de resultaten goed te kunnen interpreteren, is een gesprek echt noodzakelijk!**

Stap 5: Uitloggen

- Klik op 'pijltje' naar beneden naast uw naam en dan op 'Log uit'.